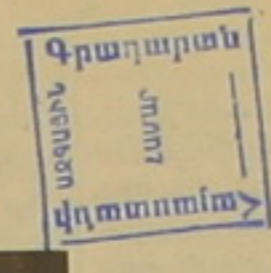

«Իրաբանում ՉՈՉ չենք հայտնաբերել»

ՄԱԿ-ի ԱՆՎՏԱՆՈՒԹՅԱՆ խորհրդում սեփական խմբի ղեկավար Հանս Բլիֆսը երեկ ներկայացրեց Իրաբանում իր գլխավորած խմբի ստուգումների մասին վերջնական եզրակացությունը: «Երեկոյան ամիս սեփական ստուգումների արդյունքում չենք հայտնաբերել զանգվածային ոչնչացման որևէ զենք: Այսուհանդերձ, ավելացրեց նա, չի կարելի ասել, որ Իրաբանում չկան նման զենքեր: Դեռևս կան հարյուրավոր սեղանաքեր, որոնք մեր կողմից դեռևս ստուգված չեն»:

Հանս Բլիֆսի այս հայտարարությունը գալիս է ավելի ես խորացնելու կասկածը Մ. Լահանգների նախագահի և Մեծ Բրիտանիա-

յի վարչապետի անկեղծության շուրջ: Ինչդեռ հայտնի է, վարչապետ Թոմի Բլեյդը խորհրդարանում այս օրերին ենթարկվում է լայնամասշտաբի ճնշմանը՝ իրենց սխալ վկայությունները հաստատելու: Ինչ վերաբերում է Մ. Լահանգներին, որեքո որոշ կոնգրեսականներ նույնպես հարցադրումներ են առաջ փառում նախագահ Բուշի անկեղծության մասին, հասարակական կարծիքը նախագահի հետ է, քանի որ իրենց երկիրն իրաբանական դատաբանական վարձք է հարթական, իսկ կորուստներով եւ ակնկալում է շուրջապատի քաղաքական ճակատը:

Եվրախորհրդարանը հաստատեց Թուրքիային վերաբերող զեկույցագիրն առանց Հայոց ցեղասպանության կոչի

Երեկ Եվրախորհրդարանում Բեռլինում կայացրած Եվրախորհրդարանի ընդհանուր ժողովում Եվրախորհրդարանը Եվրախորհրդարանի կողմից ընդունված Եվրախորհրդարանի զեկույցագիրը, որը լայնախառն է զեկույցող Արի Օսլանդերը: Չեկույցագիրն անդադրում է Թուրքիայում մարդու իրավունքների ոտնահարման դեմքերին, երկրի ֆառափական կյանքի բանակի անհարկի միջամտությանը, ֆառափականությանը, ինչդեռ նաեւ ֆուր ֆառափականների իրավազուրկ վիճակին:

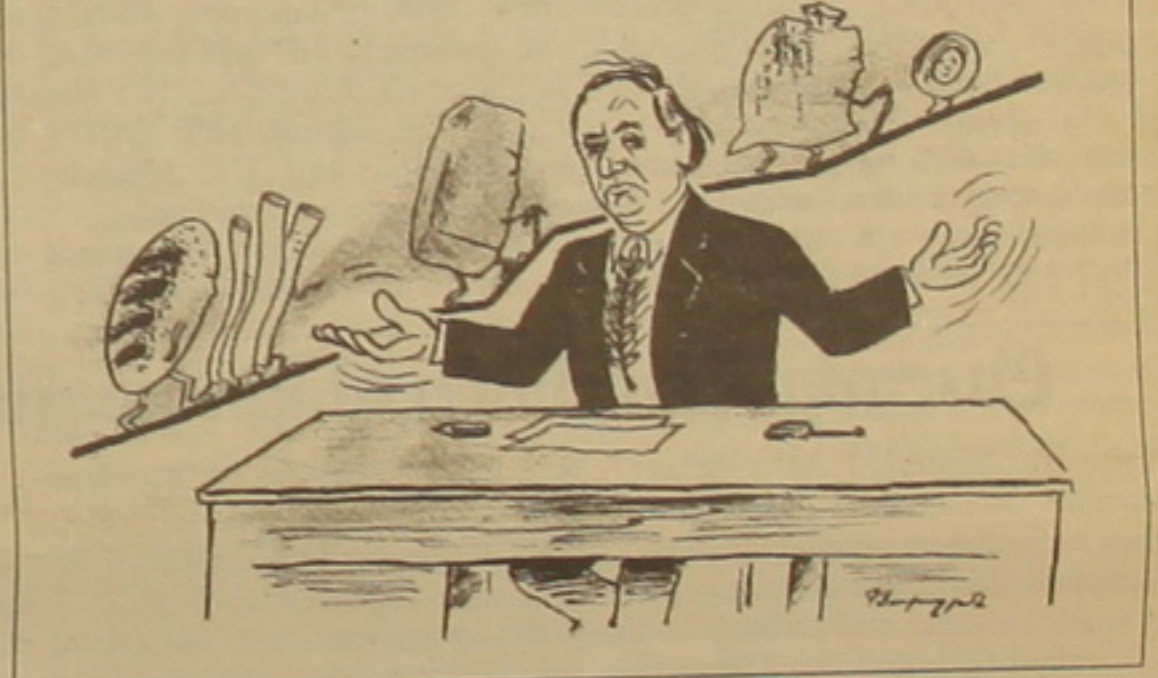
1915 թ. Հայոց ցեղասպանությունը: Թուրքական հանրային հեռուստատեսությունը հունիսի 5-ի առավոտյան, մինչ զեկույցագրի Բեռլինում, ուղիղ եթերում մեկնաբանության խնդրանքով դիմեց ԵՄ-Թուրքիա միջխորհրդարանական հանձնաժողովի համանախագահ, իշխող «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության լայնախառն Լյուդվիգ Գլադսթեյնը: Նա ասաց, որ զեկույցագիրը, Թուրքիայի քերականները մասնաճեղքացա, Բեռլինում դասադասող արհեստագործություններ եւ դարձնակուն, որոնք հանձնաժողովի ջանքերով դուրս են բերվել սեփական: Ինչ վերաբերում է Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու կոչին, առաջ Գլադսթեյնը այն համարեց զգացմունքային մոտեցում եւ ավելացրեց, որ կոչը Թուրքիային որեւէ դասադասություն չի ենթադրում: Այսուհանդերձ, վերջին տարիներ

թուրքական դիվանագիտության ակտիվ միջամտության հետեւանով Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու կոչը համվեց զեկույցագրից, որից հետո 216 կողմ ձայներով զեկույցագիրն ընդունվեց: Դեմ վեճակեց 75 լայնախառն, իսկ ձեռնարկի 38: Միայն թե, դարձյալ վերջին տարիներ, Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու տարածքի փոխարեն զեկույցագրում դասադասվում է Թուրքիայի լայնախառն նախարարության վերջին նախաձեռնությունը Թուրքիայի դրոշմներում Հայոց ցեղասպանության փաստը ժխտող արհեստագործություններ գրելու վերաբերյալ, ինչդեռ նաեւ տարածվում է Թուրքիայի ազգային փոխամասնությունների, այդ թվում հայ համայնքի նկատմամբ լավ վերաբերմունք ցույց տալ: «Ազգ» առաջիկայում կանոնադրում այս հարցին:

Գյուղնախարարը չի ցանկանում գուցակությանը զբաղվել Խոսելով հացի գների հետագույնը րոտունում մասին

Ինչդեռ հայտնի է, Համախարային քանակը որոշեց օգնություն ցրահարությունից սուժած քանակներին քանակը է 1 մլն 300 հազար դոլար, որն ուղղվելու է դարձնակունի ձեռքբերմանը: Քանի որ ավելի քան 1 մլն դոլարի օժանդակության համար դասադասվում է կառավարության համաձայնությունը, այդ դասադասում էլ երեկ կառավարությունը Բեռլինում եւ հաստատեց այդ գումարը: Կառավարությունը հաստատեց նաեւ դարձնակունի ձեռքբերման համար հայտարարված մրցույթի արդյունքները: 6

ներդրում է սուժեցնել եւ համոզվել, որ ներկայումս սերմացու է, առաջին դաս լայնախառն է կասարկի մասնաճեղք, նույն դասին: Ցորենի համար նույն փոփոխությամբ 4 օրվա սուժեցման ժամկետը հասցվեց 2 օրվա, ինչը դասադասվում է այն մասնաճեղքում, որ ներկայումս ցորենը կարող է ներկայացվել որոշ ֆուրաժային ցորեն, որն ավելի էժան է եւ ուրիշ ավելի ցածր ավելացված արժեքի հարկ է զանձվելու: Դավիթ Չաղոյանը երեկ անդադարձավ նաեւ ուրիշի մի փանի այլ

Կողորի կիրճում առեւանգել են ՄԱԿ-ի 4 դիտորդներին

«ՄԱԿ-ի չորս զինվորական դիտորդներ» Գերմանիայի 2 ֆառափացի, 1 Բեռլին եւ նրանց ուղեկցող վրացի բարձրագույնը, հունիսի 5-ի առավոտյան անհայտ անձանց կողմից Կողորի կիրճի Գերմանիայի բնակավայրում: Մոնիտորինգ անցկացնող զինվորական դիտորդներին ուղեկցող 4 ռուսական խաղաղարարներն ազատ են արձակվել, «Ազգ» հեռուստացույցում ասաց Արխանգելայի վարչապետի կառավարության անվտանգության նախարար Լեւան Կիկնաձեն: Կողորի կիրճը վարչականորեն Արխանգելայի մասնաճեղքի միակ սարժմ է (բնակեցված սվանական մի փանի գյուղերով), որը Թուրքիայի

վերահսկողության տակ է: Կիրճում սեղաբաժնաված են Վրաստանի զինված ուժերը՝ մոտ 350 զինվոր: «ՄԱԿ-ի զինվորական դիտորդներին առեւանգելու դասադասող դարձրել է: Թե ինչու է են անհայտ անձանց առեւանգելուց հետո անմիջապես ազատ արձակել չորս ռուսներին, ես անհայտ է, ասաց Կիկնաձեն: Նախագահ Եւրանուժանի Կողորի կիրճում նախկին լիազոր Իվերի Չեչոձեն քաղաքացի արխազ անջատողականների հնարավոր առնչությունը, ֆանի որ Կողորը լիովին Վրաստանի ՉՈՒ վերահսկողության տակ է: 2001 թ. առեւանգող Կողորի երկնում խլիվել էր ՄԱԿ-ի զինվորական ուղեկցողը՝ դասադասող դասադասող ինը

մարդու մահվան: «Այդ դեպքը սեղի ունեցավ կիրճում արխազ անջատողականների եւ չեչեն գրոհայինների միջեւ ռազմական գործողությունների օրերին», ասաց Լեւան Կիկնաձեն: 2001 թ. հոկտեմբերին Վրաստանի ուժային կառույցների օժանդակությամբ չեչեն գրոհային Ռուսլան Գելախի 500 հոգանոց ավազակախումբը Պանկիսից Եւրանուժան կիրճում եւ հեռուստացույց արխազական զինված ուժերի կողմից: Այդ օրերին Գելախի ավազակախումբը հարձակվել էր հայկական Նաա գյուղի վրա եւ սղանել 16 հայ խաղաղ բնակիչների: ԹԱԹՈՒՆ ՎԱՐՄԵՆ, Թրիփսի

մասնակցներից հարթող է դարձել «Ազգ»-ի մեծապատիվ ՓԲԸ-ն: Այս ընկերության կողմից դարձնակունի ձեռքբերումը հետո այն բաժանվելու է 73 հազար Եվրոներին, որոնց վճարված սարժմը կազմում է 32 հազար հա: Ցուրաֆանյուրին անվճար սղվելու է 250 կգ: Տեղափոխման ծախսերը նույնպես դասադասվում է Վրաստանի մասին, գյուղատնտեսության նախարար Դավիթ Չաղոյանը նեց, որ Շիրակի եւ Լոռու մարզերում բաժանվելիք թողնվելու է սեղեռում, իսկ Արարայան դաշտի համար նախատեսվածը բերվելու է Երևան եւ Արմավիր: Գյուղնախարարը սեղեկացրեց նաեւ երեկ ընդունված մեկ այլ որոշման մասին: Համաձայն դրա, կառավարության նախկին որոշման մեջ փոփոխություն է մտցվել, որը վերաբերում է կարճաժամկետ սերմացուի ներմուծման կարգի դարձնակունի: Եթե նախկինում 3 օրվա ընթացքում գյուղնախարարության աշխատակից

հարցերի: «Արդյո՞ք ներկայիս սեղումները չեն վնասի բերին» հարցին ի դասադասված նեց, որ Արարայան դաշտավայրում ամենայն հավանականությամբ ոչ: Նման վնասը գերխոնավացման դասադասում հնարավոր է Լոռու մարզում: Խոսելով այս օրերին ամենաարժանավոր հարցի հացի քանակացման մասին, գյուղնախարարը թվարկեց այն դասադասումները, որոնք, նա կարծիքով, հանգեցրին հացահատիկի գների քանակացումն է Ռուսաստանում, որեքո ղից ներկայումս է Հայաստան: Երկրորդ վերջին նախկին ներկայումս Թավադների նվազումն է: Սակայն Դավիթ Չաղոյանի կարծիքով, «բանկացման քանակը» կսեղի մինչեւ հուլիս, եթե երբեք կիրճի կիրճի: «Հացի գները կվերադառնան նախկինին» հարցին նա դասադասվեց, որ եթե ինքը զբաղվեք գուցակությամբ, առաջ կախաճեք այլ վայրում: ԱՐԱ ՄԱՐԶԱՐԱՅԱՆ

Մոզոլկում մահադատի ռումբից զոհվեց 17 զինվոր

Երեկ առավոտյան ժամը 7:30-ի մոտակայքում Չեչենիայի ինքնավար հանրապետությանը սահմանակից Մոզոլկ ֆառափում, որեքո ղից են թռչել առնում Չեչենիա ռազմական գործողությունների մեկնող ռուսական ինֆանտրիաները, իրեն հանկարծակի օդակայանից վերադարձող զինվորական ավտոբուսի տակ զոհեց մի կին եւ տարեցրեց մեքին ամրացրած տարբուրդից: Հենց սեղում զոհվեցին 17 զինվոր եւ մահադատ կինը: Ավտոբուսի ուղեւորներից 9-ը սեղափոխվեց հիվանդանոց, զրեթե բոլորն էլ ծանր վիճակում:

Ռեդոնսաժ «Արմավիա» ընկերության աջակցությամբ Հայաստան-Թուրքիա՝ 6-0

ԳԱՐԻԿ ՏՈՎԱՏՆԻՍՅԱՆԸ հաղորդում է Մամբուլից

Երրորդ տուրը հաղող էր հայ Եվրոպայի սիստեմների համար: Վերջապես հաղթեց Գոհար Հյուսիսայանը, որը խաղում էր թրֆուի Չիմարի հետ: Ի դեպ, մեր հայրենակիցները նախաձեռնելի հետեղականությամբ մեկը մյուսի հետեղից հաղթում են Թուրքիայի ներկայացուցիչներին: Նախորդ օրը նույն Չիմարին հաղթել էր Լիլիթ Գալոյանը: Տղամարդկանցից «դաշտի սերբի» նկատմամբ առավելության էր հասել Անաստասյանն ու Մինասյանը: Նախա Աղաբաբյանը դարձնակունի մասնեց թուրք Գերմանիան, իսկ մինչ այդ հաղթել էր սեղացի մեկ այլ Եվրոպայի սիստեմների Կավասոյուն: Այսօր, Հայաստան-Թուրքիա յուրաքանչյուր մրցադասարանում մերոնք այս տարիներ հաղթում են 6-0 հաճվով:

«Արդարություն» իրեն դիտորդի կարգավիճակ է վերադարձում

«Արդարություն» դաշինքը կմասնակցի խորհրդարանի աշխատանքներին: Երեկ հրավիրված մամուլի ասուլիսում դաշինքի նախնական քաղաքական կարգադրությունները ներկայացրեց, որ որոշում է կայացվել շտաբային կազմակերպության մասին: Պատասխանելով «գործադիր իշխանության ծեղական առեւտրի», չառաջարկելով բեկնածուներ Աժ դեկլարացիայի համար: Բանախոսը, բայց ռեզյումեով արձարեց, որ «Երբ իմ գործընկերները բացասական են վերաբերվում իմ հայրին, ես ղեկավարվում եմ»:

«Արդարություն» խորհրդարանում իրեն դիտորդի կարգավիճակ է վերադարձում: «Մենք բարձրագույնը ենք»:

Երեկ ՀՀԿ գրասենյակում խորհրդարանական ընտրությունների եւ սահմանադրական հանրավճի արդյունքների մասին իրենց դիտարկումներն ու հետագա անելիքների մասին մանրամասն տեղեկացրին վարչության նախագահ Արարատ Զուրաբյանը եւ տեղակալներ Արամ Մանուկյանը, Խաչիկ Քոբոբյանը: Ըստ նրանց, բացահայտ ընտրակա-

լիոն ծայր կողմնակից է այն փակական ուժերից, որոնց համար նախադրյալ էր կամ վերջին դրոշմը էր որոշվել, որ չլից է մտնեն խորհրդարան: ՀՀԿ-ի դեմում ծայրերի կողմնակիցը, ըստ Արամ Մանուկյանի, հասել է ռեկորդային՝ 750 ընտրատարածներում գրանցվել է 0 ծայր, երբ դրանցից մի փակական վեներել են մույնիսկ ՀՀԿ վարչության անդամներ:

ցություն է գրանցվել, ժամանակ է 112-120 տոկոս, որը կազմում է կես միլիոն մարդ, կես միլիոն էլ եթե հանեն իշխանական կուսակցություններից, սակայն մնաց, եթե բաժանեն, կսահմանվի այնպես, ինչ բաժանվել է ըստ անցողիկ կուսակցությունների... ՀՀԿ-ն համոզմունք է հայտնեց, որ այս ընտրություններում ընտրակեղծիների չափը եւ ասիժանը նախադրյալ չու-

ՀՀԿ-ն էլ է համախմբվելու կոչ անում...

ժամանակների, ահաբեկումների, խարդախությունների եւ հանցանքների կողմից թվեւ հորինելու գանգվածային երեւոյթը վերածվել է յուրաքանչյուր մրցույթի: «Կեղծվել է շուրջ 1 մլն ծայր, որից կես միլիոնից ավելին ընտրողների թվի հավելագրումների արդյունք են: Հայտնի է, որ ընտրական իրավունք ունեցողների թիվը 2.400.000, սովորաբար կազմում է երկրի բնակչության ընդհանուր թվի առավելագույն 60 տոկոսը, հետևաբար 100 տոկոսը կազմում է 4.200.000 մարդ, որն ավելի քան 1 միլիոնով ավելի է մույնիսկ մարդահամարով արձանագրված ուժեղացում թվից»:

Այսինքն վերաբերյալ մասնակիցների հայտարարած կեղծ թիվը հնարավորություն է սկսել 450-500 հազար ծայր կեղծելու, մինչդեռ մասնակիցների իրական թիվը չի գերազանցել 700-750 հազարը: Եվս կես մի-

վարչություն իր հայտարարությանը նույն է, որ ՀՀԿ-ն չի ճանաչում Աժ ընտրությունների արդյունքները, բայց ՍԴ չի դիմելու, փակի բացահայտ խախտումները համարած բնույթ են կրում, եւ բոլոր դատական աստիճանները գտնվում են գործադիր ենթակա կարգավիճակում: Օրինակ, կան տեղափոխումներ, որտեղ ցուցակով ընտրողների թվից կրկնակի, որոշ դեպքերում էլ կեսով չափ ավելացվել է ընտրողների թվը: 20/0526 ընտրատարածում ցուցակով 1284 ընտրողի սրվել է 2118 վեներթիվ, 21/0558-ում ցուցակով 966 ընտրողի 1990 վեներթիվ, 40/1174-ում ցուցակով 667 ընտրողի 1242 վեներթիվ, 8/0164-ում 1171 ընտրողի 1778 վեներթիվ, 8/0176-ում 696 ընտրողի 1781 վեներթիվ, եւ այսպես շարունակ... Ըստ ՀՀԿ-ականների, 200 տեղամասերում 90-100 տոկոս մասնակ-

ցի, անգամ ՀՀԿ իշխանության սահմաններն եղած խախտումները ոչ մի համեմատության եզրեր չունեն ներկա գանգվածային խեղաթյուրումների հետ, նեց Արարատ Զուրաբյանը եւ ավելացրեց. «Քաղաքական ուժերը, որ կարող էին լուրջ ծայրեր ստանալ, փաստորեն դուրս մնացին խաղից, եւ այժմ այս իրավիճակը փրկելու համար հարկավոր է, որ ընդդիմությունը եւ նրանք, ովքեր ղեկավարում են ընտրությունները, զբաղեցնեն ժողովրդական արժանիքները ու դուրս մնացին համախմբվելու ու ղայտարեն արդարությունը ջրի երես հանելու համար»:

Վերջում մեր կողմից ավելացնենք, որ այս անգամ էլ ՀՀԿ ներկայացուցիչները հստակորեն չխոստովանեցին, որ այս անգամ սկիզբը դրվեց իրենց օրով 1995 թ. խայտարակ ընտրություններում:

PHOTOLURE

սը նույն է նաեւ, որ այդ գործընթացներին մասնակցելու առաջարկ իրենք չեն ստացել: Եթե դաշինքի անդամ ժողովրդագրության մեկն, այնուամենայնիվ, գործադիր իշխանության մաս կազմի, մեխանիկորեն դուրս կմնա դաշինքից:

Աժ դեկլարացիայի մասին ասելու դեմում դրանց ընդդիմումն առանց ղարավորությունների ընդունելի կլինի: Այս բոլորը տեսակետներն, իսկ գործնականում «Արդարությունը», թեւ կայացած ընտրությունների արդյունքները չի ընդունում եւ դրանք վիճարկում է Սահմանադրական դատարանում, խորհրդարանի աշխատանքներին կմասնակցի:

Արարատ Զուրաբյանը տեղեկացրեց, որ 16նարկվել է խորհրդարանի աշխատանքները բոլորեցրել, մանդատներից հրաժարվել, ինչը, թեւ արժանապատիվ է, սակայն չի փոխարինում իրենց գերազանցած իրենց անհատական ղեկավարները: Իսկ երրորդ եւ ամենա-

մնալ որդես մախուր ընդդիմադիր փակական ուժ եւ կարողության սահմաններում ղայտարելու են հանուն օրինականության», ասում է Ա. Բազեյանը եւ խորհրդարանում իրենց գործունեության առաջին լայնեցի նույն ընտրական օրենսգրքում, ինչու ղես նաեւ հանրավճի մասին օրենքում փոփոխությունների առաջարկները, Աժ կանոնակարգը, օրենքի համադասախանեցումը երկրի սահմանադրությանը:

«Արդարություն» դաշինքը նաեւ մեծամասնական ընտրակարգով է վիճարկում ընտրությունների արդյունքները Սահմանադրական դատարանում: Հավանականությունը, որ հոգուս իրենց վճիռ կկայացվի, գրայական է համարում: Դատական այս ասյանին դիմելը ղայտարակարգ է միայն այնուհետեւ եվրոդատարան դիմելու որոշմամբ:

ՄԱՐԻՆԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Ընտրակառուցների զեկուցագիր-հաւվեցույց

ՀՀԿ գրասենյակում երեկ երկար խոսակցեց մայիսի 25-ի ընտրություններում բաժնաված ընտրակառուցների մասին: Բերվեցին բազմաթիվ օրինակներ արբեր ընտրատարածներից, ընթացվեցին հասվածներ զեկուցագիր-հաւվեցույցներից: (Տես մեր նկարը): Բացի ընտրակառուց

կան 2500 դրամ), նույն վեներկած լինելու մասին, իսկ վեբըն սյունակում կուսակցության անունը, հոգուս որի վեներկել են:

Այդ ցուցակից, որը ներկայացնում է միայն Չարեցնալանում բաժնաված ընտրակառուցները, մի օարվ հետեւություններ կարելի է ա-

ՀՀԿ-ականները: Երկրորդ ընտրակառուցների միջոցով վեներկողների ծայրերն աղախովվել են ըստ նախադրյալ կուսակցությունների համար սահմանված համամասնության, այլ խոսով գործընթացը ղեկավարվել է մեկ կենտրոնից: Իսկ երրորդ եւ ամենա-

№	Ստորագրողի անուն	Վճարված գումար	Ստորագրողի անուն	Վճարված գումար	
17	Արարատ Զուրաբյան	42000	114	Արարատ Զուրաբյան	42000
18	Խաչիկ Քոբոբյան	42000	115	Արարատ Զուրաբյան	42000
19	Արամ Մանուկյան	42000	116	Արարատ Զուրաբյան	42000
20	Արարատ Զուրաբյան	42000	117	Արարատ Զուրաբյան	42000
21	Արարատ Զուրաբյան	42000	118	Արարատ Զուրաբյան	42000
22	Արարատ Զուրաբյան	42000	119	Արարատ Զուրաբյան	42000
23	Արարատ Զուրաբյան	42000	120	Արարատ Զուրաբյան	42000
24	Արարատ Զուրաբյան	42000	121	Արարատ Զուրաբյան	42000
25	Արարատ Զուրաբյան	42000	122	Արարատ Զուրաբյան	42000
26	Արարատ Զուրաբյան	42000	123	Արարատ Զուրաբյան	42000
27	Արարատ Զուրաբյան	42000	124	Արարատ Զուրաբյան	42000
28	Արարատ Զուրաբյան	42000	125	Արարատ Զուրաբյան	42000
29	Արարատ Զուրաբյան	42000	126	Արարատ Զուրաբյան	42000
30	Արարատ Զուրաբյան	42000	127	Արարատ Զուրաբյան	42000
31	Արարատ Զուրաբյան	42000	128	Արարատ Զուրաբյան	42000
32	Արարատ Զուրաբյան	42000	129	Արարատ Զուրաբյան	42000
33	Արարատ Զուրաբյան	42000	130	Արարատ Զուրաբյան	42000

սացածների անուն-ազգանունից, դրանցում առանձին սյունակներով հաջորդաբար ներկայացված են սացողների ստորագրությունը, հասցեն, սացած գումարի չափը (4000

նել: Առաջին ամենաօտար կառուց սրվել է հոգուս Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության, երկրորդ տեղը գրավում է «Օրինաց երկիր» կուսակցությունը, իսկ երրորդ

կարելու հետեւությունն այն է, որ ընտրակառուցների համար գոյություն ունեցած ղեկավար է լինի երեւ կուսակցությունների միջեւ միացյալ դրամարկը:

«Օրինաց երկիր» հերքում է

Մեր երեկվա համարում գրել էինք, որ երեւոյթի գիտեր «Պարեց» ռեսուրանում տեղի ունեցած խորհրդակցության ժամանակ որոշվել է, որ Ազգային ժողովի խոսակցի ղեկավարը «Օրինաց երկիր» կուսակցության առաջնորդ Արարատ Զուրաբյանը, իսկ փոխխոսակցի «Ազգային միաբանություն» կազմակերպության ղեկավար Արարատ Զուրաբյանը:

Այս կառուցությունը երեւ սացան «Օրինաց երկիր» կուսակցության լրատվական ծառայության հետեւյալ հերքումը: «Չեւ թեքի հունիսի 5-ի համարում «Աժ նախագա-

լի հարցն էլ վճարվեց «Պարեցում» վեներառությանը նյութում արձարծված «փաստերը» մնացածին են, հերքում են եւ չեն համադասախանում իրականությանը: Նման հանդիպում տեղի չի ունեցել, եւ ոչ մի նման հարց չի փնտրվել»:

Ավելացնենք, որ երեւ միջեւ ուժ գիտեր որեւէ հերքում չենք սացել խնդրո առարկա մյուս «Ազգային միաբանություն» կուսակցությունից: Համեմայն դեմու, մինչեւ հունիսի 12-ը ինչ ժամանակ է մնացել: Հավանաբար այդ օրը ղարավի մեր տղածի ղիտ կամ սխալ լինելը:

«Եթե կուսակցությունը որոշի, կզնամ տուն»

Կառավարության նիստին հաջորդած ծեղագրույցի ժամանակ «Ընդգրկվելու է նոր կառավարության կազմում» «Ազգի» հարցին գյուղատնտեսության նախարար Դավիթ Չարդյանը ղատասխանեց. «Եթե մեր կուսակցությունը որոշի ընդգրկել կառավարության կազմում, կզնամ կառավարություն, եթե որոշի, որ ես ղեկավար լինեմ, կզնամ խորհրդարան, եթե որոշի, որ ղեկավար լինեմ, կզնամ տուն»:

ՀԺԱՄ-ը կրողոմարկի Աժ ընտրությունների արդյունքները

«Ավելի քան 20.000 շայն է պակասեցվել մեզից»

Երեւ ՀԺԱՄ-ը հայտարարեց, որ մայիսի 25-ի Աժ ընտրությունների կուսակցության արդյունքները բողոմարկելու է Սահմանադրական դատարանում: «42 ընտրատարածում վեներթիվների մեր կատարած վեներառվարկը ցույց է աղիս, որ յուրամյուրում միջին հաւվով 13 ծայր ՀԺԱՄ-ից վեբցվել ու սրվել է այլ կուսակցությունների:

Եթե այս միտումը միջինացնենք 1885 ընտրատարածների հաւվարկով, կսացվի, որ ՀԺԱՄ-ի ծայրերը նվազեցված են ավելի քան 28.000-ով», երեւ հրավիրած մամուլ ասուլիսում ասաց կուսակցության ղեկավար Սեյրան Ավաղյանը:

Այսուհանդերձ, Ա. Ավաղյանի հավաստմամբ, ՀԺԱՄ-ը ծեղոմարկի կմնա երեւոյթի հաղահական գնահատականից: Լրագրողների հարցին, թե ինչու «Ե» է կուսակցությունը վեբարելում այն վրասին, որ, ի թիվս այլ ուժերի, ՀԺԱՄ-ը, երկրի նախագահին սասա-

րելով հանդերձ, մուսկ չգործեց խորհրդարան, որն Ավաղյանը ղատասխանեց. «Ամբույնեղի է ընտրական հանձնաղույլները կուսակցությունների ներկայացուցիչները կազմելու երեւոյթը»: «Եթե ՍԴ-ն մերժի ՀԺԱՄ-ի ներկայացուցիչի հարցը, ինչուսիսին կլինի վեբընիս հետագա ղատվածը» հարցին նորաստեղծ ուժի առաջնորդ համակ արձանադատություն դարձավ ասելով, որ, միեւնույն է, իրենք շարունակելու են միջին խավ ծեղակրելու իրենց գերագույն առաւելությունը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՂԹ
Հաստատված ԾՔ արի
Հիմնադիր եւ Իրաստակալ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՂԹ» ՍՊԸ

Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆախ: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminfo.com
www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱՎԻԹ ԱՒԵՏԻԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅԻ ՅԱՎԻԹԻԱՆ / հեռ. 529221
ՏՅՕՐԵՆ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՄԱԵՒԵԼԻԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայություն
/ հեռ. 582483

Ընտրոյց լրատվական ծառայություն
/ հեռ. 529353

Apple Macintosh
համակարգային շարունակ
«ԱԶԳ» թեքի

Երեւի կիւբերի արդարական թէ մասնակցի արաստումները տղագիր մամուլի միջոցով կամ ուղիորդիտաստեւութեամբ, ասաց խմբագրութեան գրատու համաձայնութեան, խախտ արգելում են, համամայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրենքի կիւբերը չեն գրախուսում ու չեն վեբարարում:

«ԱԶԳ» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Ի յուր լրագրողների

Մամուլի ազգային ակումբը «Հայաստան եւ ընտրությունները» ծրագրի շրջանակներում լրագրողներին հրավիրում է հանդիպման Հանրապետական կուսակցության խորհրդի անդամ, Աժ փոխնախագահ Տիգրան Ծոռյանի հետ:

Հանդիպումը կկայանա այսօր, ժամը 12-ին, ՄԱՄ-ում:

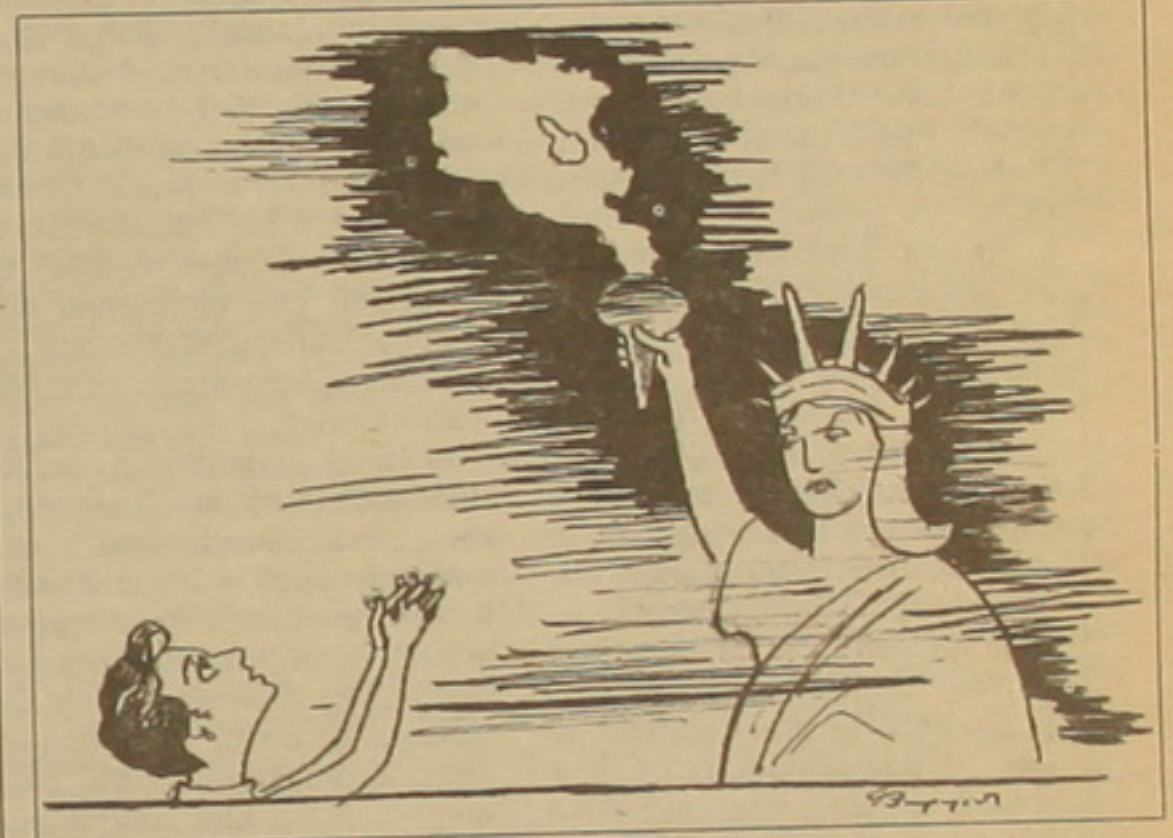
ՄԱՄՈՒՆ ԱԶԳԱՆՈՒ ՄՎՈՒՄԲ

Տարագիր հայուհին Դեսրոյթի փողոցներում

«Հայկական խայտառակություն»- օրենս էլեկտրոնային փոստով այսօրվա վերատարածումը նամակ էր հղել «Ազգի» խմբագրությանը մի անձնավորություն, որը չի կամեցել ներկայանալ: Նա լուրջաբար էր բախտի չար փառաբանը Դեսրոյթի փողոցներում հայտնված անօգնական ու թվառ մի հայուհու՝ Դալիդա Բալայան-Մինասյանի մասին: Կինը զիջել է փողոցում, մի հին մեքենայի մեջ՝ հույսը դնելով Աստուծոյ և գրասրահային կենտրոնի վրա:

Կարող են լինել: Մեծում է նա «օգնություն» ու կրկին մնում անօգնական:

Մի ֆանի ամսա առաջ Դալիդայի ծանոթներից մեկը դիմում է սարքեր կազմակերպությունների՝ անհուն, միջոցներից զուրկ, սակայն հոյառ ու արժանապատիվ կնոջն օգնելու համար: Ոչ մի էական աջակցություն չի ցուցաբերվում: Փոխարենը, նույնիսկ անհավասար կիսակամ կինն ինքն է փորձում օգնել, միջաբերել իր նման

քան վրա: Իր ամուսնուն՝ Վաչե Մինասյանին նա հանդիմել է Հայաստանում: Նրա կողմին է եղել ամենադժվար դեպքերում, երբ վերջինս մի ֆանի անգամ ինքնաստիջության փորձեր է արել, երբ 11 տարի առաջ թիվեր են ամուսնուն են ախտորոշել:

Մինչ ամուսնին սիրո ու զվարճանքի հետեւից է ընկել, Դալիդան ուժից վեր ծանր ախտաբանով դառնել է ընտանիքի: Փոքրիկ բնակարանում է հիմնել խանութ բացել: Համակցությունն անհանելի է դառնում, եւ ի վերջո դիմում են աղաչագարների: Վաչեն կաշառում է դասավորին, փաստաբաններին, փորձում մարդկանց աչքում տղամարդու սեղծել, իբր, այնուամենայնիվ, մտածում է կնոջ, դասավորելով դասընթացը: Կործանվելով աղաչագարի մասին: Իրականում Դալիդան հայտնվում է փողոցում: Տարի ու կես առաջ նույնիսկ ազգությամբ հայ մեկը խոստանում է օգնել նրան՝ լավ փաստաբան գտնել, նաեւ ճանի գլխի վերելում: Բայց Դալիդան չզիջեց, որ լավությունը փոխհասուցելու սարքեր տարբերակներ ու գներ

հուսաբեկ ու թվառ մարդկանց, որոնցից մեկն էլ, ի դեմ, եղել է «Ազգին»՝ հղած նամակի հեղինակը: «Ես լուրջաբար եմ նրա մասին, այդ փխրուն էակին փողոցներից փրկելու համար, օգնելու նրան՝ ոսկի կանգնելու: Այժմ նա ֆո օգնություն կարիք ունի, փրկել նրան, այլապես նա կարող է կորցրած ծննդաբանություն դառնալ ձեզ համար», գրում է անհուն անձը, որը ներկայանում է «Բիբոսնայ ընկերության ծննդաբանություն» միության անունից եւ խոստանում ավելի ցածր տեղություններ ու աղաչություններ նրան, ում կիսատարբեր կատարված:

Եվ փոքրիկ օժանդակ տեղեկություն Դալիդա Բալայան-Մինասյանի մասին:

Նրա եղբայրը՝ թիվեր Որդեր Բալայանը, երկրաբանից հետո տարիներ կամավորական ախտաբան է Հայաստանում, Սեփականակերտում, Ըուշուում:

Դալիդայի սկեսրոջ անունը Շաֆե Օսկանյան է: Դալիդայի հարազատներ, արձագանքներ դուր էլ, նա ծեր օգնության կարիք ունի: Կ. Գ.

Մեր օրերում ինչի համար ասես փող չի ծախսվում, օրինակ, ինչ-ինչ անոթներ, երբեմն նույնիսկ այլասերող գրքեր, բրոշյուրներ են տրամադրվում, ոչինչ չառող դարբերականներ: Մինչդեռ ցածր անհրաժեշտ գրքեր եւ ամսագրեր ֆինանսական դաստիարակներով չեն տրամադրվում: Եվ եթե որեւէ արժեքավոր գիրք կամ ամսագիր է տրամադրվում, զարմանք է առաջանում ինչու՞ն են կարողացել, ինչու՞ն են գումար հայթայթել:

Հայաստանում ցած են թանգարանները, սակայն «թանգարանը հեռուստոյանը կարող է վերածվել դամբարանի, եթե այստեղ չեն այցելում կյանքի, բնության, սիեզերի արժան, հեղափոխական գաղափարների արժեքն ընթացող մարդիկ: Իհարկե, թանգարանի բովանդակությունը, հարստությունը որոշողը ցուցանում են: Սակայն թանգարան, հնագիտական, հոգեբանական, ազգագրական, գեղարվեստական արժեքներ դառնալու, ցուցաբերող եւ ուսումնասիրող այս հաստատության «ներկայությունը մեր ժամանակներում» մեծապես կախված է այցելողներից:

«ՀԱՅ ԱՐԿԵՍ»

Մեր բաժին ժառանգությանը սեր կանգնեմք

Նարկները մեր երկրում, բնականաբար, կիսա են մնում: Որ մեր մշակույթը չազնադասվի վիճակում է, զգացվում է նաեւ հանդես ընթերցելիս: Մշակութային կյանքի ընդհանուր դրոշմներին է անդրադառնում հանդեսի խմբագրականը, որը կոչվում է «Ժառանգություն»: «Մշակութային այն առեւտրի ժառանգությունը, որ բաժին է հասել մեր սերնդին, ոչ թե ֆարագած արժեք է, այլ գործը ներուժով օժտված կենսական ավի, որն ինչպես էլ վասնվի ներկա սնեսակարգի օուկայական խորխորաններում, շարունակելու է դաստիարակել իր ուժից դեռ որդես հայ մարդու ազգային ինքնագիտակցության առիավայաց»:

լուների տեսակից ո՞վ է մոտեցել ցուցանումներին մինչեւ «զանգվածային ծանոթությունը»: Այստեղ է նկարիչ Ջոսո Գրիգորյանի մասին իր հոդվածն սկսում արվեստաբան Մարտին Միրաբյանը: Իսկապես, մեր օրերում ո՞վ է զգում թանգարան, եւ եթե այստեղ շարունակվի, թանգարաններն ավելորդություն կդառնան, իսկ դրանց շինարարները «գործարարները» հաջողությամբ ձեռք կգան: Եթե այսօր դրոշմակա շինություններին են այժմ սեղել, դրանց փրկանալուց հետո կանգնեն թանգարաններին: Արդյո՞ք մենք մեր ծեղկով

տեղի ունեցող մշակութային իրադարձությունները: Հայտնից Անի ֆիլեմերից հարցազրույց է արել բեմադրիչ Գրիգոր Բելեյանի հետ: Հարցազրույցը բազմալսարան բեմադրիչի հետ ընթերցողին հնարավորություն է տալիս ծանոթանալու հայտնի արվեստագետին: Ո՞ր են մեր այսօր: Ո՞ր է մեր այդ թատերախումբի հասարակությունը: Դեռ մինչեւ ե՞րբ դեռ է դարձնում մեր անցյալը... Ցաւով արտի, թատերը դեռ մաս չէ կազմած մեր կենցաղին... 35 տարուց փորձով ելլելով վերջնականապես համոզուած եմ, թէ թատերը թեոք երկիրներու արուեստ չէ, այլ այդ արուեստը կրնայ շնչել, ուժանալ, որակաւորուիլ իր բոլոր դեմքերով ու երեսներով միայն զարգացած երկիրներու մէջ եւ բարձր մշակութային մակարդակ ու զիտակցութեան հասած հանդիսատեսներու մթնոլորտէն ներս:

Հանդեսը տեղեկացնում է նաեւ, որ Մատենադարանը նոր ձեռագիր է նկրտ սացել էին ամառային 1282 թ. մասնական նոր կտակարանը, որն ընթերցողներին է ներկայացնում Գեորգ Տեր-Վարդանյանը: Ընդհանրապես, «Հայ արվեստը» մեծ տեղ է հասկանում նաեւ անցյալի արժեքներին, ինքնավարութեան այս անգամ հոդվածներ են տրամադրվում Արմինե Արաւուկյանի թանգարանի, Կեչառիսի մասին: Ա. ԲՈՒՆՆԱ

Ովքե՞ր եւ ի՞նչ չափորոշիչներով են գնահատելու Մաքեմուսիկայի հանձնաժողովի աշխատանքի անցյալը եւ ապագան

Անցյալ տարվա մաքեմուսիկայի հանձնաժողովի «արձանագրություն» աշխատանքի վերաբերյալ հաճախակի է խոսվել եւ գրվել (մասնավորապես հոդվածագրի կողմից, «Ազգ», 2002 թ. հոկտեմբերի 19): Թերեւս ֆունկցիոնալ ընթացքում ցածր կարող էին մտածել, թե դիմորդի ծանոթ-թանգարանները առանց որեւէ հիմնի միջոց էլ ուղեւորած են ներկայացնում դիմորդի աշխատանքը, իսկ «արհեստավար» հանձնաժողովն այն գնահատում է օբյեկտիվորեն:

Հարկ չեմ համարում եւս մեկ անգամ ֆունկցիոնալ անցյալ տարվա մաքեմուսիկայի հանձնաժողովի աշխատանքը, որի արդյունքում «չիմունավորվածության» գոհ դարձան բազմաթիվ դիմորդներ: Ինձ ծանոթ միայն մեկի մասին ասեմ. երկու խնդիրներում «չիմունավորվածության» գոհ դարձած Մարիամ Հակոբյանն այժմ ԵՊՀ մաքեմուսիկայի ֆակուլտետի գերագույնիկ ուսանողուհի է: Իսկ թե ինչ ինչեղեղ է դեռ մաքեմուսիկայի ֆակուլտետում գերագույն սովորելու համար, նորից ֆունկցիոնալ առարկա չէ, համեմատյալ դեղատ, հանձնաժողովականներից ոչ ցածր: Իսկ թե ո՞ւմ մեղավոր են ինչ-ի մեծ է վճարի Մարիամ Հակոբյանի գործազուրկ հայրը, թողնում եմ հանձնաժողովա-

կանների եւ նրանց աշխատանքի գաղափարախոսների խղճին: Եթե այսօրվա բացախոսության դայ-մաններում որակական տեսանկյունից համեմատեմ անցյալ տարվա հանձնաժողովի աշխատանքը նախորդ տարիների հետ, ապա կունենամք հետևյալ դասարանը: Նախորդ տարիներին, սուբյեկտիվության սարքեր տարվակներով, որոշ դիմորդների աշխատանքները գնահատվել են արհեստականորեն բարձր, իսկ վերջին դեղմում ավելացել է եւս մեկ «ժամանակակից որակ»: Բավականաչափ արժանի աշխատանքներն արհեստականորեն նշանակալի ցածրացվել են: Ցավով, համապատասխան աշխատանքներ ընթերցել «չայլամի» հանձնաժողովի սկզբունքը իբր ոլորելն չկար, ամեն ինչ կարգին էր: Համապատասխան աշխատանքը ոչ միայն գնահատական չսկզբին անցյալ տարվա աշխատանքին, այլեւ չեն ֆունկցիոնալ, թե ինչ «նորամուտություններ» են ստացվում եւ ինչ նոր ժամանակակից մեթոդներով են «մոթելու» այս տարի:

հայտ է մնում նաեւ ֆունկցիոնալներից հետո: Կարծում եմ, ծիւց կլինի, եթե ֆունկցիոնալ ժամանակակից հասկացող վերջնականաց հետո հայտարարվի, թե ով է եղել այդ մասնագետը: Զե՛ք՝ որ համարյա բոլոր կրկնակի բողոքարկման դիմումները չալիս են նույնիսկ մասնագետները: Եվ եթե երկրորդ բողոքարկումը ֆունկցիոնալ մասնագետը, իրոք, միայն հոգ է տարել մաքեմուսիկայի համար, ապա նա կկարողանա բաց ճակատով օվկել իր գործընկերների հետ, հակառակ դեղմում ինքն կհամանա, որ իրեն ընդունում են որդես «խրսվիլակի»:

Ինչեւէ... Այդպես էլ դարձ չէ ֆունկցիոնալ եւ արդյո՞ք մասնագետները չափորոշիչներ, թե ինչ-որ «վարչարարների» գլխների ծալիլի խորում բախված «զանգներ» են մասուցվելու դիմորդներին հենց ֆունկցիոնալ օրերին: Միգուցե կուլիսների հետեւում ինչ-ինչ բաների մասին խոսվում են, բայց հասարակությանը ոչինչ չի մասուցվել առ այսօր: Ցավով, մաքեմուսիկայի դրոշմախոսական մակարդակը նույնիսկ կախված կլինի իշխանության կլանային վերաբաժանումից:

ՄԵՅԵՐՆ ՎԱՐՈՒՄՅԱՆ
Ֆ. Մ. Գ. Բ. ավագ գիտախոսող, դոգետ

Տոն Հոգեգալստան

Հունիսի 8-ին Հայ առաքելական եկեղեցին տոնում է Հոգեգալստեց, որը եկեղեցու անձնաճանապարհից տոներից է եւ խորհրդանշում է Մ. երրորդության երրորդ անձի՝ Ս. Հոգու իջնելն աշխարհի վրա 4երեսանց, Բիբոսի հարությունից 50 օր հետո: Հոգեգալստան օրը համարվում է Բիբոսի եկեղեցու ծննդյան օր:

Տեխնիկական եւ տեսական առաջընթացի ներկա փուլը գայթակղությամբ եւ «մարդասիրությամբ» այսօր աշխարհին ստիպում է բողոքել բարոյական ցածր չափանիւշեր: Մարդիկ սկսել են սխալվել «մեղի հարցում»՝ այն դիտելով թույլատրելի եւ համակերպելով մեղի ժամանակավոր վայելների մեջ մնալուն, մեկնաբանում է Հայ առաքելական եկեղեցու ֆիլոսոֆիական դաստիարակության կենտրոնը եւ նշում, որ «մենք փոխել ենք մեղի գիտակցության չափանիւշը, եւ սա վաղ թե ուր կբերի մարդ կոչված աստվածասեղծ ծառի չորացմանը»:

Սուրբ հոգին է, որ մեզ հանդիմանում է, դարձի գալու ճանադարից ցույց տալիս, որդես չմնանք ու չհարստենանք «մահվան սպիտակ ծղում», այլ դառնանք դեղմի մեր երկնավոր հայրը, դեղմի սրբություն դարձնող հոգին, դեղմի Աստուծոյ միածին որդին՝ ով իր սուրբ արյամբ հասուցել է մեր դարսերը, խաչվել մեզ համար, որդեսայի այդ խաչով մեզ արդարացի, այսինքն դարձելի հավիտենական կյանք: ՄԱՐԻԱՄ ԿՐԻՍՏՈՍ

Մեծերի բարեկամությունը Չույնների և երաժշտության համադրություն

Մարտիրոս Մարյանը և Արամ Խաչատրյանը: Երկու երեւոյթներ, ազգային երկու ստեղծագործողներ, մեկը գույների, մյուսը երաժշտության: Երանց փոխհարաբերությունների ու առնչությունների շուրջ կետային դասարկումը ունի հարուստ էջեր:

Ա. Մարյանի և Ա. Խաչատրյանի կերպարներում մարդն ու արվեստագետը շարժվում են: Այդ դասարկումը էլ ճիշտ կլինի դիտարկել մարդ-արվեստագետների փոխհարաբերությունը: Երանց բարեկամությունը ներկայանում է ավագի ու կրտսերի ամենագեղեցիկ դրսևորմամբ: Առաջին հանդիպումից սկսած Ա. Խաչատրյանը հիացել ու խոնարհվել է Մարյանի անձի ու արվեստի առջեւ: Եվ այդպէս էլ կոմպոզիտորի մի ֆանի խմբակն անկարգ-անկարգում է հետևում նրան:

գույն դիմանկարը: Դիմանկարն ամբողջանում է հետեւի գորգ-կարմբի գունային համանվագով: Մյուս երկու դիմանկարներն արված են Դիլիջանի ստեղծագործական սանդղակի անկյունից: Այդպէս էլ եւ զսնվում է կոմպոզիտորի սանդղակը, մյուսը Արամ Խաչատրյանի սոււն-թանգարանում: Կոմպոզիտորի երկու դիմանկարներն էլ հաստատուն են անհանգիստ երաժշտի հուզումներով լի աշխարհը:

Սկաչի մոտ Արամ Խաչատրյանի երաժշտության նկատմամբ հետաքրքրությունն առաջացել է դեռ 1930-ական թթ.-երից: Ա. Մարյանը կոմպոզիտորի արվեստն ստանում է իրեն հարազատ թեմաներ, սեսակներ, որոնք դառնում են նրանց մեծ ստեղծության հիմքը:

Արամ Խաչատրյանը հարազատ

նի արտահայտությունը լրացվում է Խաչատրյանի սիրուն եմ կյանքի լույս արտահայտությունը: Արեւելու-սերգուրությունը դարձավ երկու արվեստագետների նկարչի ու կոմպոզիտորի ստեղծագործության ազգային ելակետը ժողովրդի կյանքի ամենաողբերական օրերին:

1915 թ. ողբերգությունից ցնցված եւ ստեղծագործական ճգնաժամից դուրս գալով Ա. Մարյանը նկարեց ծաղիկներ, իսկ 1945 թ. Հայրենական թատերադրամում զոհված զինվորների հիշատակին նվիրված կերպարներով նկարեց նախորդներ, արեւի և լույսի ներքին ծնված դառնալից ծաղիկների գունային համադրությունը գործեր, իսկ Ա. Խաչատրյանի ստեղծած «Գայանե» բալետը լույսի, հավասարի, սիրո ու երջանկության խրախմբան առաջացրեց: 1943-ին

Դրամատիկական ներկայացումների և կինոնկարների երաժշտության Ա. Խաչատրյանի մեկնաբանումները

Քսաներոզ դարի համաշխարհային երաժշտական արվեստի դասարանի մեջ իր կայուն տեղը գրաված Ա. Խաչատրյանը բազմաթիվ սիմֆոնիկ ստեղծագործությունների, բալետների, կոնցերտների, կոնցերտային արիաների, կամերային երաժշտության, խմբերգերի, երգերի և օպերաների հեղինակ է: Նա 28 դրամատիկական ներկայացումների և կինոնկարների երաժշտություն: Սկսած 1920-ական թթ. կեսերից սաղանդակով կոմպոզիտորը գրում է սարբեր ժանրի ստեղծագործություններ: Դեռ 1929-32 թթ. Մոսկվայի Հայաստանի կուլտուրայի սանդղակի Դրամատիկական սուրդիայի (գեղ. դեպ. Ռուբեն Սիմոնով) ներկայացումների երաժշտական ձեռնարկները կատարում է Ա. Խաչատրյանը: Այստեղ բեմադրվել է Գ. Յունգուկյանի «Քանդած օջախ», «Խաբա-

բախանցեց ժողովրդական զանգվածների ամենալայն շրջանները, փոխանցվեց շուրջից շուրջ, դարձավ ժողովրդական երգ: Հետագայում Ա. Խաչատրյանը Հայաստանի երաժշտության մեկնաբան էր: Նվագողներին, երգիչներին, եւ հանկարծ նույն երգը հրամայում է ժողովրդական երգի անվանակալ:

Կինոնկարի երաժշտության մասին «Իսկուսված կինո» ամսագրում 1955 թ. տպագրված հոդվածում հեղինակը գրում է. «Մարդիկ սիրով այդ մեղեդիները ընդունել էին որոշ ժողովրդական: Կարող էի ավելի լավ դարձնել ստանալ իմ աշխատանքի համար»:

Պետրոսի երգը խորապես ժողովրդական է եւ ընթանում է որոշ ժողովրդական ստեղծագործություններ: 1937-38 թթ. նկարահանված «Չանգեղու» դրամատիկական կինոնկարի

Արամ Խաչատրյան - 100

րում ուսանողություն է գրավում փաստական մի դասը: Խաչատրյանը մի քանի անգամ է Մարտիրոս Մարյանի գլխավորելով: Այդ լուսանկարներն իսկապես ներկայացնում են կոմպոզիտորի անհագ ձգտումը դեպի վարդապետ: Հայաստան կատարած բոլոր ուղեւորությունների ժամանակ կոմպոզիտորն իր դասերն է համարել այցելել նկարչին, ասելով հասկանում եմ, կարծես սաճաճ եմ մտնում:

Սկաչի ընթացիկն էլ մի քանի սիրով է ստանալ մեծանուն կոմպոզիտորին: Սեղանի շուրջ ծավալված ամենասարբեր գրույցների ժամանակ նրան օժտելով եւ ժողովրդի, արվեստի, մշակույթի զարգացման զանազան խնդիրներ: Սկաչի ուսուցչության կենտրոնում էր կոմպոզիտորի ստեղծագործությունները: Երաժշտի նկատմամբ ունեցած այդ վերաբերմունքն արձանագրված է վարդապետի երեք դիմանկարներով: Առաջին դիմանկարը ստեղծվել է 1944-ին, իսկ մյուս երկուսը՝ 1963-ին: Մարտիրոս Մարյանի դիմանկարային գեղանկարչության մեջ բացի ընթացիկի անդամներից, հազվագյուտ է եղել նույն ընդունիչ մեկից ավելի դասերը: 1944 թ. կատարած դիմանկարը զսնվում է Արեւելյան արվեստների բանաբանում եւ համադրվում է կոմպոզիտորի լավա-

դարձվ նկարչին ոչ միայն կոմպոզիտորի ստեղծագործական ներկայանալի և ժողովրդական երաժշտության զանազանի հարստացման, այլ և արվեստների նկատմամբ կոմպոզիտորի և նկարչի հոգեհարազատության դասարկում: Երաժշտական արվեստի դասարանի մեջ, ըստ Ա. Մարյանի, Արամ Խաչատրյանի ընդգրկումները մասնաբաժին են: Իսկական արվեստ ունի մի քանի կարեւոր դասեր: Դա սեփականի, անհասկանալի հաստատուն է: Արամ Խաչատրյանի արվեստը եւ նորություն է, եւ նոր ներդրում ազգային մշակույթի ոլորտում: Այդ ներդրումը բացեց բազում նոր ճանապարհներ արվեստի խորհրդավոր աշխարհում: Նա մնաց ազգային երաժշտության հաստատուն ուղու վրա՝ հաղորդակից դարձնելով հայրենի երաժշտությունը համաշխարհայինին:

Երբ վախճանվեց 92-ամյա նկարիչը, ցավակցական առաջին հեռագրերից մեկը ստացվեց Արամ Խաչատրյանի ընթացիկից: Իսկ թաղման օրը Խաչատրյան իր ողջ ընտանիքով երևանում էր: Թաղման ժամանակ 1972-ի մայիսի 11-ին, կոմպոզիտորը դիմում է կոմպոզիտորների միության նախագահ Էդ. Միրզայանին ասելով. «Եղվարդ, կարելի է, որ կողմից տեղը թողնեմ ինձ համար»: Տարիներ հետո հայ ժողովուրդը նույնիսկ արժանապատիվությամբ նույն տեղում հողին հանձնեց մեծահամբավ կոմպոզիտորին: Երկու մեծերի ստեղծագործական առնչությունները դարձան հայ մշակույթի ուսուցիչ մի դասարան:

Մարտիրոս Մարյան-Արամ Խաչատրյան արվեստագետների ստեղծագործական իմնարտահայտման մեջ կարեւորը կենսափոխանությունը ընդհանրությունից է կենսափոխանությունը այն ժամանակ, որի հիմքում ընկած է լուսնայինությունը: «Աշխարհում ամենից քան սիրուն եմ արել», Ա. Մարյանի հայտ-

գրած Խաչատրյանի հռչակավոր երկրորդ սիմֆոնիան համազգային ողբերգության ցնցող դասերին հաջորդեց հաղթանակի հավաստը:

Մարյանի ու Խաչատրյանի միմյանց մոտեցնող կենսափոխանությունը հետքեր է ձգում նրանց արվեստները ներկայացնող ազգային երեւոյթը: Երկու արվեստագետներն էլ իրենց ստեղծագործական ողջ կյանքի ընթացքում հետամուտ եղան 19-րդ և 20-րդ դարերի սահմանազրկ ստեղծված եվրոպական ու ռուսական առաջավոր մշակույթին: յուրացնելով այն ամեն առաջավորը, որ կար գեղարվեստների ակադեմիայում եւ Մոսկվայի կոնսերվատորիայում: Սկաչին ու կոմպոզիտորը, ընդգրկելով դրամ, ներմուծեցին հայ մշակույթի մեջ: Իրենց թե համադրել ստեղծագործությամբ եւ թե մշակութային երկայնով նրանք նոր հորիզոններ բացեցին հայ մշակույթի դասարանի մեջ: Նրանց արվեստն էլ չսահմանափակվեց զուտ իրենց բարձրաժամ երկերով, դարձավ ազգային մշակույթի զարգացման կարեւոր գործոն: Այդ արվեստագետները վեր ելան զուտ արվեստագետ հասկացությունից եւ դարձան ազգ, ժողովուրդի խորհրդանշան երեւոյթներ:

բալա», Գ. Պարոնյանի «Ասանաբույսն արեւելյան» ներկայացումները, որոնց երաժշտության հեղինակը Ա. Խաչատրյանն էր: 1934 թ. Գ. Սունդուկյանի անվան թատրոնը բեմադրում է կոմպոզիտորի երաժշտությամբ Շեքսպիրի «Մակբեթ» ողբերգությունը:

Դրամատիկական ներկայացումների երաժշտության մեկնաբանումները հիմնականում կաղված են Մոսկվայի սարբեր թատրոնի բեմադրած եւ ռուսական, եւ եվրոպական դիտարկումների հետ:

1940 թ. Մոսկվայի Լենինյան կոմերսիտության անվան թատրոնը բեմադրում է Լոմե դե Վեգայի «Վալենտինայի արիան» ներկայացումը, որի երաժշտությունից հետագայում ծնվում է հայտնի սիմֆոնիկ սյուիտը:

Թատերական եւ երաժշտական արվեստի համար քան նշանակալի է եղել 1941 թ. Մոսկվայի եվր. Վախթանգյանի անվան թատրոնի Լեոնտիովի «Դիմակահանդես» ներկայացման երաժշտությունը, որից եւս ծնվեցին սիմֆոնիկ հրաշալի ստեղծագործություններ:

1943-1954 թթ. Մոսկվայի Ա. Գորկու անվան գեղարվեստական թատրոնի համար գրել է հինգ ներկայացումների (Ն. Պոգոզյանի «Կենյան կուրաններ», Ա. Կրոնի «Խոր հետախուզություն», Մ. Սիլվայկովի «Իլյա Գոլովին», Ա. Յակոբսոնի «Ներսիսի դաշտերը-հրեշտակ», Բ. Լավրենտի «Լեոնտիով») երաժշտությունը: Երաժշտական աշխարհում ավելի բարձր են գնահատվել Ա. Խաչատրյանի 1955 թ. Մոսկվայի Փոլս թատրոնում բեմադրված Շեքսպիրի «Մակբեթ» եւ 1958 թ. Մոսկվայի անվան թատրոնում «Լիլ արա» ներկայացումների երաժշտությունը:

Արամ Խաչատրյանը 15 կինոնկարների երաժշտության հեղինակ է:

1935 թ. Խորհրդային Միության Էլյանների վրա ցուցադրվեց Գ. Սունդուկյանի «Պետրոս» կինոնկարը, որը կոմպոզիտորի երաժշտության բեմադրել էր կինոյում: Պետրոսի արտատվող երգը դառնում է կոմպոզիտորի լայն մասսայականության ավանդույթ: Կոմպոզիտորի երաժշտության շնորհիվ այդ երգն առանձնահատուկ հաջողության հասավ Անդրկովկասում: Այն

նոնկարի համար ռեժիսոր Հանո Բեկնազարյանի խնդրանքով երաժշտությունը գրում է Ա. Խաչատրյանը, որից էլ ծնվում է «Չանգեղույան ֆայլեր» (Մոսկվայի ֆայլեր, թիվ 5): 1938 թ. կոմպոզիտորը դարձավ Տաշիզի հայտնի առաջին «Այգի» հնչյունային ֆիլմի երաժշտության հեղինակը (ռեժիսոր՝ Ն. Գոսալ), իսկ 1939 թ. գրեց Յա. Պրոսպերովի նկարահանած «Մալավար Յուլետ» դրամատիկական կինոնկարի երաժշտությունը:

Կինոռեժիսորներ Լ. Բրոնովսկու եւ Մ. Ռիկովի խնդրանքով 1955 թ. Ա. Խաչատրյանը կիրառական «Մալթանաս» գեղարվեստական կինոնկարի համար գրում է ազգային մոտիվներով երաժշտություն:

Ա. Խաչատրյանի ստեղծագործական գործունեության մեջ գնահատելի են հասկալից նրա կաղված ռուսական ֆիլմերի հետ: Նա ռուսական սար կինոնկարների երաժշտության հեղինակ է: Դրանցից են ռուսագրված սիրված «Մարի թիվ 217», «Ռուսական հարց», «Գաղտնի առաքելություն», «Ծովակալ Ուսակով», «Նավերը գրողն են ամրոցները», «Մենամարտ» կինոնկարները: Այս բարի ֆիլմերի գեղարվեստական գնահատմանը մեծ չափով նպաստել է կոմպոզիտորի երաժշտությունը:

Կինոարվեստի դասարանի եւ Խաչատրյանի կինոերաժշտության գործունեության մեջ ամենաանհավանալիցը «Օբեյլո» ողբերգության (ռեժիսոր՝ Մ. Յուլետի) երաժշտական մեկնաբանումն էր, որից հետագայում ծնվեցին «Դեղնեմունայի վոկալիզացիա», «Նախաբանը», «Տեսարան խաղողի այգում», «Զինվորների երգը», «Վեներիկ», «Երգ ունենու մասին», «Օբեյլոյի հուսահատությունը» երաժշտական հրաշալի ստեղծագործությունները:

Ա. Խաչատրյանի արվեստը 20-րդ դարի այն գանձն է, որին ամբողջությամբ ընկալելու եւ լուսաբանելու համար դարձել են ռեժիսորներ: Նրա արվեստը ճանաչողության, գեղեցիկի, մարդկության իդեալների լիակատար հաղթանակի վկան է:

Արամ Խաչատրյանի մասին նյութերը տպագրված են ԱԶԳ-ում

Մայր թատրոնը՝ Կոստ Մարզանիշվիլու քեմում Սոււդուկյանցիները Թբիլիսիում կիսադան Լորկա, Ուիլյամս, Չեխով

Հունիսի 10-ից Գ. Սունդուկյանի անվան թատրոնը սկսում է իր հյուրախաղերը Թբիլիսիի Կոստ Մարզանիշվիլու անվան ակադեմիական թատրոնում:

Սունդուկյանցիները գեղարվեստական ղեկավար Վահե Շահվերդյանի ղեկավարությամբ վրաց հանդիսատեսի դասին կներկայացնեն Լորկայի «Բեռնարդ Ալբայի տունը», Ուիլյամսի «Ցանկությունների սրամվալը» եւ Չեխովի «Բայերու այգին»:

«Մայր թատրոնը 1958 թվականից

հետո առաջին անգամ է գալիս մեզ մոտ հյուրախաղերի: Ինչո՞ւ Մարզանիշվիլու քեմում եւ ոչ հայկական թատրոնում: Որովհետեւ մեզ մոտ վերանորոգման աշխատանքներն ընթացի մեջ են», ասաց Թբիլիսիի Պետրոս Աղայանի անվան հայկական դրամատիկական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Արմեն Բայանդուրյանը:

«Ամեն մի հայ, ով սիրում է արվեստ, գրականություն, սիրում է թատրոն, ստասում է սունդուկյանցիների գե-

ղեցիկ խմբին», ասաց Բայանդուրյանը:

Հունիսի 10-ից երևանում հայ թատրոնների առջեւ կխաղա Ռուսթավի թատրոնը Գոգի Զավթառածի ղեկավարությամբ:

«Ես համոզված եմ, որ հայ հանդիսատեսը նրանց լավ կընդունի: Եւ մարիս արվեստը կիսելու համար նման փոխադարձ հյուրախաղերն անհրաժեշտ են» ասաց Բայանդուրյանը:

ԹԱՅՈՒՆ ՎՐԱՅՐԱՆ, Թբիլիսի

Հայաստանյան թեմաներով ցուցահանդես Գրանսիայում

Ֆրանսահայ ծաղրանկարիչ Գրիգոր Ամիրզայանի իր հերթական ցուցահանդեսն է բացել Ֆրանսիայի Բուրգ-լե-Վալանս Լադանում: Մայիսի 15-ին բացված ցուցադրությանը ներկայացված են աշխատանքներ հայաստանյան, մասնավորապես հայաստանյան հասարակության, դարաբաղյան թեմաներով:

Փարիզում լույս տեսնող «Աշխարհ» երկաթաբաբերը տեղեկացնում է, որ ցուցահանդեսի բացումն իրենց ներկայությամբ դասվել են ոչ միայն Գ. Ամիրզայանի ընկերները, այլ և ֆրանսիացի հեղինակավոր արվեստագետներ:

ԱԶԳ

Մարզապլան

Ուկրաինայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Լեոնիդ Բուրյակը Կոնչա Չաստա մարզաբազայում, որտեղ ուկրաինացիները նախադասարանում են Հայաստանի եւ Հունաստանի հավաքականներին հետ ընթացող մրցախաղերի մասնակիցն է լրագրողների հետ: Աճուրց. «Ազգի» ընթերցողներին կհետաքրքիր թուրյակի կարծիքը Հայաստանի հավաքականի հետ առաջիկա համադրման վերաբերյալ:

բյուրոն ընթացի մեջ են, որի հետեւում հիմնախնդիրներ են ծագել կազմած ֆուտբոլիստների վնասվածների հետ: Մասնավորապես, վնասվածով էին հավաքի եկել Կոնչա Չաստայի ու Պրիզեկոն: Կոնչան արդեն տուն են ուղարկել, նա միայն հունիսի 12-13-ին կարող է սկսել մարզումները: Պրիզեկոն եւս չի կարող մասնակցել Հայաստանի եւ Հունաստանի հավաքականների հետ մրցախաղերին:

Կոնչան լինի: Հայաստանի հավաքականի նկատմամբ թեւեւ մեծ հարգանք ունեն, սակայն ամեն դեպքում Խոյանի ընտրանին չէ, ուստի Լուսինին այս խաղում մեզ ղեկավարի փոփոխություն է սեղի ունեցել: Դուր հետեւում եմ, թե կազմի ինչպիսի փոփոխություն է կատարվել մրցակցի ճամբարում:

- Հավաքականը մի փոքր երիտասարդացել է: 5 նոր խաղացողներ են ընդգրկվել հավաքականում, որոնցից երեք՝ երիտասարդական հավաքականից: Եվ Հայաստանի հավաքականը, եւ խորհրդային տարիներին երեւանի «Ա-

Իսկ ահա հյուրընկալվելիս հայերը գրեթե միշտ անհաջող են հանդես եկել: Ներկայումս կազմը համալրած է Հայաստանի աչի է ընկնում մարտնչականությամբ, ֆուտբոլիստները խաղում են ուժեղ լինելով ծանրաբեռնված եւ քիմիա բարձր մակարդակի խաղ է ցուցադրում ոչ միայն Տանը, այլեւ՝ մրցակցի դաշտում: Խոյանի հավաքականի հետ վերջին հանդիպումը ավածի վառ վկայությունն է: Հայերը մինչեւ խաղի 70-րդ րոպեն դարձան անառիկ էին դառնել: Այնպես որ, Հայաստանի հավաքականը ցած լուրջ մրցակցի է: Սակայն առաջիկա խաղը կարելի է մեզ հա-

Լեոնիդ Բուրյակ. «Հայերի հետ խաղում առաջնահերթն արդյունքի հասնելն է»

- Մենք ավանդաբար «Դինամոյի» մարզաբազայում հավաքվել ենք խաղից 5 օր առաջ: Հավաքականում իրավիճակը միանշանակ չի կարելի գնահատել: Մի կողմից այն նորմալ է, մյուս կողմից՝ ոչ: Մեր լեգեոներներից շատերն արդեն ավարտել են ելույթներն իրենց առաջնություններում, իսկ մեր մոտ մրցաբար դեռ ընթացում է: Այդ իսկ դասճանաչող հավաքականը ներկայումս 3 մասի է բաժանվել: Կիեվի «Դինամոյի» եւ «Շախտյորի» ֆուտբոլիստները վերականգնում են ուժերն առաջնության հանդիպումներից հետո: Նրանց համար մարզումային լուրջ աշխատանքի մասին խոսք չկա չի կարող: Այս բոլորն, իհարկե, ազդում է նախադասարանության ընթացի վրա: Միայն խաղից 2 օր առաջ ֆուտբոլիստներին կմիավորենք եւ կսկսենք նախապատրաստությունը Հայաստանի հավաքականի հետ հանդիպմանը: Բժշկական հետազոտության արդյունքները վկայում են, որ լեգեոներների ֆունկցիոնալ վիճակը լավ է: Կարելի է ասել, որ նրանք օպտիմալ մարզավիճակում են: Իսկ ահա Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի առաջնու-

թել հայերին, հետո նոր կմտածենք հույների հետ խաղի մասին: Օլեգ Կուզնեցովը ներկա է գտնվելու Խոյանի-Հունաստան հանդիպմանը եւ այդ տեղեկացությունը կօգտագործեն հույների հետ հանդիպմանը նախադասարանվելիս: ՀՀ հավաքականի մասին լավ տեղեկացված են: Կարծում են, հայերի հետ խաղը մեզ համար ավանդաբար ցած քաղ կլինի: Լվովում խաղի շուրջ մեծ իրադրություն է, ինչը եւս իր կնիքը կթողնի մեր խաղի վրա: Չէ՛ որ մենք Տանը ենք խաղում, որտեղ այլ մակարդակի ֆուտբոլ ղեկավարում է: Բայց մեզ ոչ այնքան դիտարկում խաղ է ներկայացնում, որքան անհրաժեշտ է 3 միավոր վաստակել:

- Ինչպիսի մարզավիճակում է Լուսինին, որն արդեն երկու օրաթ է խաղային տրակտիկա չունի:

- Կարծում են, նրա մարզավիճակով անհանգստանալու հարկ չկա: Նա Անգլիայում էլ, այստեղ էլ ակտիվորեն մարզվել է: Օլեգը մեզ միշտ փրկել է: Նա փորձառու ֆուտբոլիստ է եւ չեմ կարծում, թե այս կարճ ժամանակահատվածում խաղային որակները

բարձր» հասկալիս այն էին ընկնում սեփական հարկի սակ հաջող մրցելույթներով:

մար, ուստի ղեկավարը մեզ գնում գնով 3 միավոր վաստակել: Դա թույլ կտա հանգիստ նախադասարանվել հույների հետ հանդիպմանը: Հունաստանում մեզ լրիվ այլ խաղ է տրամադրվում, այնտեղ այլ խաղաոճ ղեկավարում են, այլ ֆուտբոլ ցուցադրենք:

- Ինչպիսի է հավաքականի աշխատանքային գրաֆիկը: Ե՛րբ եմ ժամանելու Լվով, քանի՞ մարզում եմ անցկացնելու այնտեղ դուրս եւ Հայաստանի հավաքականը:

- Այնքան, որքան նախատեսված է ՖԻՖԱ-ի, ՈՒԵՖԱ-ի մրցակարգով: Խաղի նախօրյակին, ժամը 19.30-ին Լվովի «Ուկրաինա» մարզադաշտում կանցկացնենք մեր վերջին մարզումը: Մեկ ժամ առաջ նույն մարզադաշտում կմարզվեն հայերը: Մենք խաղում ենք Տանը, նույն մարզադաշտում, ինչպես հայերի հետ նախորդ հանդիպմանը: Մեր ֆուտբոլիստները ղեկավարում են խաղը ցուցադրելով: Իմ հավաքականում միայն 80 հազար հայ է ներկայացվել հանդիպման տոմսերի ծեփբեռնում համար: Այնպես որ, երկրագունքի աշակերտությունն ապահովված է: Մնում է հասնել ցանկալի արդյունքի:

Դավթյանը կարող էր նույնիսկ 2-րդ մրցանակակիր դառնալ

Մեխիկական շենոնիլոն փողովում ընթացող ծանրամարտի աշխարհի երիտասարդական առաջնությունում մրցախաղակիր դուրս եկած Հայաստանի երկրորդ դասակարգված էր դարձավ մրցանակակիր: Մինչև 77 կգ խաչային կարգում գյուլմեջի Գեորգ Դավթյանը երկամարտի 335 կգ (152,5+182,5) արդյունքով արժանացավ բրոնզե մեդալի: Նույնիսկ արդյունք ուներ նաև եգիպտացի Գաբրիել Ֆարհանը, սակայն նա հայ ծանրորդից անձնական փառավորումը սկսեց 152,5 կգ-ից՝ հաջողությամբ հաղթահարելով այդ ծանրությունը: Ցավով, հաջող երկու մեծեցումների ժամանակ նրան չեմպիոնական 157,5 կգ-անոց ծանրանոցը, այլապես Դավթյանը ղոկում վարձույթում քրոնզե փոքր մեդալի փոխարեն կարճամարտի արժապետ դարձա՞ր: Նե՛նք, որ 152,5 կգ արդյունքով արժապետ մեդալը նվաճեց չին ծանրորդ Լու Խանգվանգը, որն ավելի թեթև էր Դավթյանից: Իսկ հաջող ծանաչվեց բուրժուական Թաներ Սաղը (160 կգ):

Հուն վարձույթում էլ Դավթյանի միայն մեկ մոտեցումն էր հաջող (182,5 կգ): Եթե նա կարողանար բարձրացնել 187,5 կիլոգրամը, ապա այս վարձույթում 6-րդ տեղի փոխարեն կարժանանար արժապետ դարձա՞ր, որը բաժին հասավ Լու Խանգվանգին: Հաջողության դեպքում Դավթյանը նաև երկամարտում կարող էր արժապետ մրցանակակիր դառնալ: Այստեղ եւս երկրորդ Լու Խանգվանգն էր՝ 337,5 կգ (152,5+185), իսկ աշխարհի չեմպիոնի Տիգրանը նվաճեց բուրժուական Թաներ Սաղը՝ 355 կգ (160+195): Վերջինս աշխարհի երկու ռեկորդ սահմանեց հուն վարձույթում (195,5 կգ) եւ երկամարտում (355 կգ):

Մինչև 69 կգ խաչային ծանրորդուհիների մրցակցում ոսկե մեդալին արժանացավ Չինաստանի ներկայացուցիչ Լայ Ցանը՝ 245 կգ (105+140): Արժապետ մրցանակակիր դարձավ կոլումբիացի Անգելա Մեդինան՝ 237,5 կգ (110+127,5): Բրոնզը բաժին հասավ բուրժուական ծանրորդի տար Ինչինին՝ 227,5 կգ (100+127,5):

Կիսաներգրակիր զույգերը հայտնի են

«Ուլան Գարուսի» մրցաբարում հայտնի դարձան կիսաներգրակիր զույգերը մասնակիցները: Պայտեր Շարունակելու իրավունք ստացավ իտալացի Ալբերտո Կոստան, որը 5 խաղափուլանոց մրցախաղում, ավելի քան 3,5 ժամում հաղթեց Թոմի Ուորեյթին (2-6, 3-6, 6-4, 7-5, 6-2): Կիսաներգրակիրում Կոստայի մրցակցից կլինի Խուան Կառլոս Ֆեռնանդեսը, որը եւս 5 խաղափուլում դարձավ մասնակց Ֆեռնանդեսի Գոնսալեսին (6-1, 3-6, 6-1, 5-7, 6-4): Խաղը զուգային մրցանակակիր հնդկ թենիսիստ Մաեե Քուոյաթիի հետ հաղթելով Դեյվի-Լուա զույգին (6-4, 7-6), մտավ կիսաներգրակիր: Այս փուլում Պայտերը կարունակեն նաև Հանսուլտվա-Ռուրին, Կիյոստրու-Սուգիյամա եւ Պակուլալ-Սուարես զույգերը:

Բեհենը կսեղափոխվի «Բարսելոն»

Ինչպես երևում է, Դեյվի Բեհենը հաջող մրցաբարում հանդես կգա իտալական «Բարսելոնում»: Համեմայն դեռ, «Մանչեսթեր Յունայթեդի» նախագահ Պիտեր Կեյնընը հայտարարել է, որ «Բարսելոնի» հետ բանակցությունները հաջողությամբ են ավարտվել: Ճիշտ է, առայժմ դաշմանակի չի կնքվել, սակայն կարելի է հարցը լուծված համարել: Գործարհի գումարի մասին ոչինչ չի հայտնվում, սակայն նախնական հավաքակցում այն կկազմի մոտ 40 մլն դոլար:

«Շախտյոր» հավակնում է ռեկորդի

Բելգրադի «Պարտիզանի» եւ Մերքիայի ու Չեռնոգորիայի հավաքականի կիսադասարան Զվոնիմիր Կուկիչը հնգամյա դաշմանակիր է կնքել Դոնցեկի «Շախտյորի» հետ: Առաջնության լավագույն ռմբարկուի համար «Շախտյորը» 5 մլն դոլար կվճարի: Դա հետխորհրդային Երբանի համար նոր տեղի կլինի: Հիպեոնեն, որ ԲԿՄ-ն Իրոի Յարուչիկի համար 3,7 մլն դոլար էր վճարել: Իսկ ռեկորդային ցուցանիշը դասկանում է վրաց հարձակվող Գեորգի Դեմեթրաձեին: 1999 թ. Կիեվի «Դինամոն» «Վանիային» նրա համար 4,5 մլն դոլար էր վճարել:

Հայտարարություն

ՀՀ Առողջապահության նախարարության Դիլիջանի ղեկավարած բժշկական ֆուլբը հայտարարում է 2003-2004 ուս. տարվա ընդունելություն

Անվճար ուսուցման տեղերի համար՝ միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր (10-ամյա) կրթությամբ՝ բուժֆուլբերի, վճարովի հիմունքներով ուսուցման տեղերի համար՝ բուժֆուլբերի, մանկաբարձների եւ ասանճասեխնիկների: Ուսումնառությունը տարվում է միջազգային չափորոշիչներին համադասասխանող ուսումնական լուրններով եւ ծրագրերով:

Բուժֆուլբերի, մանկաբարձների ուսման տեղությունը 3 տարի է, իսկ ասանճասեխնիկների ուսման տեղությունը՝ 2 տարի: Ուսուցումը առկա է (գերեկային), հայերեն լեզվով:

Քուլեք կարող են դիմել՝

Անվճար ուսուցման տեղերի համար՝ միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր (10-ամյա), մասնագիտական սեխնիկական (դոկտորանտուրային), միջին մասնագիտական եւ բարձրագույն կրթություն ունեցող անձինք, ովքեր հաջողությամբ կհանձնեն ընդունելության ֆունկցիոնները հայոց լեզու առարկայից՝ թելադրություն, կենսաբանություն առարկայից՝ բանավոր, իսկ վճարովի ուսուցման տեղերի համար՝ համալիր բանավոր ֆունկցիոն հայոց լեզու, կենսաբանություն առարկաներից: Համալիր բանավոր ֆունկցիոնը նույնպես ունի նաև դարձելու դիմորդի մասնագիտական կողմնորոշվածությունը, ընդհանուր զարգացվածությունը, իսկ «Ասանճասեխնիկական գործ» բաժնում դիմորդի ծեփի աշխատանքի հմտությունը:

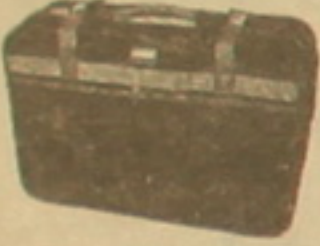
Դիմորդը ֆուլբերի ընդունող հանձնաժողովին անձամբ ներկայացնում է՝

ա/ դիմում, բ/ կրթության մասին փաստաթղթի բնագիրը, գ/ 4 լուսանկար /3 X 4 սմ չափսի/, դ/ տեղեկանք առողջական վիճակի մասին (ՕՅԵ ՈՒ ԺԵ), ե/ անձը հաստատող փաստաթուղթ (անձնագիր կամ ծննդյան վկայական՝ մինչև 16 տարեկան դիմորդի համար, կամ զինվորական գրույկ, կամ ՀՀ ԵԳ բաժնիների կողմից սրված 9-րդ ծեփ, գ/ փաստաթուղթ զինվորական ծառայության առնչության մասին /զորակոչային տարի ունեցող դիմորդից ընդունվում են զինհավաքման փաստաթղթերում տարեկան իրավունք սկող համադասասխան նույնի կամ չգորակողվելու դաշտում հաստատող այլ նույնների առկայության դեպքում, իսկ նախկինում առողջության դաշտում սարկետում ունեցողներից՝ ռազմաբժշկական կենտրոնական հանձնաժողովի նույնների առկայության դեպքում/, լ/ ընդունելության արժանության իրավունքը հաստատող փաստաթուղթ: Ընդունելության կազմակերպման եւ անցկացման համար դիմորդը նախապես վճարում է 1000 /հազար/ դրամ եւ ավելացած արժեքի հարկը: Անվճար ուսուցման տեղերի համար, սվալ մասնագիտության գծով, առանց ընդունելության ֆունկցիոնների, ըստ դիմելու հերթականության ընդունվում են՝ միջնակարգ հանրակրթական դպրոցը ոսկե կամ արժապետ մեդալով, ղեկավար բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների գերազանցության դիմումով ավարտածները: Փաստաթղթերն ընդունվում են՝ ա/ անվճար ուսուցման տեղերի համար՝ 2003 թ. հունիսի 9-ից մինչև հուլիսի 12-ը ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, ժամը 9.00-ից մինչև 16.00-ը: բ/ վճարովի ուսուցման տեղերի համար՝ 2003 թ. հունիսի 9-ից մինչև օգոստոսի 7-ը, ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, ժամը 9.00-ից մինչև 16.00-ը: Ընդունելության ֆունկցիոններն անցկացվում են հուլիսի 14-ից մինչև օգոստոսի 22-ը: Անվճար ուսուցման տեղերի համար կրթաթուղթ սրվում է ընդհանուր հիմունքներով: Վճարովի հիմունքով ընդունված դիմորդի հետ կնքվում է դաշմանագիր ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից հաստատված վարձաչափի մասին: Վճարովի հիմունքով ընդունված դիմորդի 1 տարվա ուսման վարձը կազմում է՝ «Բույրական գործ» բաժին 90 000 դրամ «Մանկաբարձական գործ» բաժին 120 000 դրամ «Ասանճասեխնիկական գործ» բաժին 180 000 դրամ Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ֆուլբերի ընդունող հանձնաժողովին: Հասցեն՝ Ուսանողական 74: Հեռախոսներ՝ 42-70, 47-90

Պատրաստվում եմ ճամփորդության Հմուտանալ վերցնել...

Անձնագիր

Ճամփորդ

HSBC Բանկի Կրեդիտ ֆաթ

Չոր քանակն ամբողջ աշխարհում

ՀՀ-ԵՊ-Մի Մի Բարեկ Տարաբան ՓԲԸ, 2003

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կորել է «Երեւանի էլ. արժիւնների գործարան» ՔԲԸ դրամային չեկերի գրույկը՝ 081506-081525 չլրացված մախուր համարներով: Հ/հ 247230000751, «Արդիւնի միջոցառման» Երեւանում բաժանմունք: Խնդրում ենք համարել անվավեր:

529353 Անվան ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Վաճառվում է «Իկարուս» մակնիշի ավտոբուս 1985 թ. արտադրության, արտադրողը՝ Վրաստան, նոր վերանորոգված, արտադրող՝ KPA3-ի լավ վիճակում, գույնը՝ կարմիր, սահնակը ամբողջովին նոր: Գինը՝ 5000 ամերիկյան դոլար: Հեռ.՝ (041) 21 607, Հովիկ:
- Շատ վաճառվում են օգտագործված օտարերկրյան մեքենաներ, հարավայնական տիպ, մեկը մեկն էլ երկուսն էլ՝ զգեստադասարաններ: Հեռ.՝ 26-01-80, 22-89-01:
- Տրվում է վարձով 1,5 սեն. քնակարան փոքր կենտրոնում 10/5: Հեռ.՝ 62-58-35:
- Կորել է Դավթյան Յանել Սամվելի «Մյուդ» իրավաբանական ինստիտուտի դիմումը:
- Գտնվում է իրավաբանական ինստիտուտի հիմնում: Հեռ.՝ (09) 423833:
- Երեւանի հ. 23 ավագ դպրոցը (նախկին Պրոֆեսիոնալներ) կատարում է ընդունելություն՝ ավագ դպրոցի, կառուցվածքի, բնակարանի, կենցաղային-էկոնոմիկայի և էկոնոմիկայի սարքավորումների տրամադրողի և վերանորոգողի մասնագիտությունների գծով: Երջանակարգը ստանում են միջնակարգ կրթություն, համադասարանական որակավորում: Ցանկացողները նաև «Բ.Շ.» կարգի ավագ դպրոցի վկայական են ստանում: Հասցեն՝ Երեւանի գանգված, Ավանետիկի 1: Հեռախոս՝ 47-17-31
- Վաճառվում է ամառանոց Արայի լճան լանջին, Երեւանից 50 կմ հեռավորության վրա: Ամառանոցը երկհարկանի է: Կառուցված է ավագ դպրոցի, 1000 մ հողատարածքով, ունի 120 հատ ծառ: Գինը՝ 5000 դոլար: Հեռ.՝ 25-00-96, Հունան:
- Վաճառվում է 3 սենյականոց բնակարան Երեւանի Գինիների գործարանի մոտ, 16-րդ հարկի 4-րդ հարկում, արեւոտեղ ընդ. մակերեսը՝ 80 մ, քնակելին՝ 44 մ, ունի երկու սենյականոց թանգարան: Գինը՝ 11.500 ԱՄՆ դոլար: Հեռ.՝ 45 22 79:
- Վաճառվում է բջջային հեռախոս՝ Ավանետիկ 525, փոխվող դիսկով, գինը՝ 190 դոլար: Հեռ.՝ 45 22 79:

ՄԻԺԻ
ՄԱՐԿՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆԵՐԻ ԵՎ
ԺՈՂՈՎԱՐԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մարդու իրավունքների և ժողովրդավարության ինստիտուտ՝ ՄԻԺԻ ոչ կառավարական կազմակերպությունը հայտարարում է խնդրագրով-սրբագրողի մրցույթ՝ իր «Տեսակետ-ՄԻԺ» առարկայի տեղեկագրի լեզվական խմբագրման և սրբագրման աշխատանքներ իրականացնելու համար:

Խնդրագրով-սրբագրողին առաջարկվող դայմաններն են՝

1. բարձրագույն մասնագիտական կրթություն,
2. աշխատանքային փորձառություն:

Մրցույթին մասնակցության համար անհրաժեշտ է ներկայացնել ինքնակենսագրություն (CV) և աշխատանքային փորձառության նկարագրություն (ներառյալ խնդրագրով-սրբագրված դաշտերի կազմակերպչի եւ/կամ գրեթե ցանկը, ինչպես նաև այն կազմակերպությունների/կառույցների ցանկը, որոնց հետ առկա է համագործակցության փորձը):

Հայտերի ներկայացման վերջնաժամկետը հունիսի 20-ն է:

Հասցե՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երեւան, 375019, Այգեճոր 4/1, ՄԻԺԻ կենտրոնի 42ա, ՄԻԺԻ գործադիր գրասենյակ հեռ. (374 1) 26 47 12, 27 29 80, բջջային՝ (374 9) 43 21 19
Էլ. փոստ: kdhr@aminco.com, kdhr@web.am,
Ֆախս՝ (374 1) 36 54 85

Call For Proposals Democracy Commission Small Grants Program United States Embassy

The United States Embassy is pleased to announce the third round of the Democracy Commission Small Grants program for the current year 2003 to support initiatives to help in the development of democracy, respect for human rights, and civic education in Armenia.

Guidelines:

Projects should be designed to promote civil society, to foster democratic processes, and to increase respect for human rights in Armenia.

Recipients should be non-governmental organizations (NGOs) that work to advance these goals. Armenian private non-profit organizations and independent media outlets may apply for grant funds.

Projects may include such democracy-building aspects as: civil society, free flow of information (including support for independent media), transparency in government, public education and advocacy, association building, rule of law and legal reform, conflict resolution, human rights, civic education, market economy, get-out-the vote or other election issues, anti-trafficking and anti-corruption awareness campaigns and training, and ethnic, minority, and women's equality. Grants may not be used for partisan political activities.

The Embassy reserves the right to monitor the project or activities that are funded by the grant. Upon completion of the project funded by the grant, the grantee must submit a project report and a financial accounting report to the Embassy.

Most grants will be for \$10,000 or less, but extremely well-justified projects may be funded up to \$24,000. Grantees are encouraged to seek co-funding from other sources.

Grants should be used to carry out specific, concrete projects. These projects should further the long-term goals of the organization. Project proposals should describe specific objectives, outcomes and intended audience, and should include a beginning and ending date of the project.

A detailed and realistic budget of all project expenses must be provided. All budgets must be calculated in US Dollars and must be clearly linked to project activities in the proposal narrative.

Proposals will be evaluated according to the relevance of the proposed project to the Democracy Commission Small Grants program goals, clearly formulated objectives and target groups, and the ability of the applying organization to carry out the project aims. Proposed projects which meet the basic criteria outlined above will be considered at the meeting of the Democracy Commission.

Application forms and program guidelines can be obtained from US Embassy, Baghramian Street 18, Yerevan, Armenia (Consular Entrance) or at the Embassy website <http://www.usa.am/announcements.html>. All applications must be written in English and submitted to the Public Affairs Office, US Embassy, by June 30, 2003, 5:30 PM.

ՀՐԱՎԵՐ

Բազմաօրյակ ընկերի 2003-2004 թթ. ջեռուցման սեզոնի փորձնական ծրագրերին մասնակցության

Հայաստանի Հանրապետությունը Համաաշխարհային բանկից ստացել է Բաղախային ջեռամատակարարման ծրագրի (Ծրագիր) նախադասարանական համար վարկի կանխավճար, որի գումարների մի մասը նախատեսված է օգտագործելու Երեւան, Գյումրի, Զարեհնոցավան, Զեյնուկ, ինչպես նաև հանրապետության այլ քաղաքների բազմաօրյակ ընկերի ջեռուցման վերականգնման փորձնական ծրագրերի (ՓԾ) իրականացման նպատակով: ՓԾ-ին մասնակցելու համար ընտրվելու են բազմաօրյակ ընկեր (ընկերի խմբեր), որտեղ գոյություն ունեն կառավարման մարմիններ (ԿՄ) համասիրություններ կամ բնակիչների լիազորած օրինական այլ մարմիններ (անձինք):

1. Գործող խմբային մեկ կաթսայասնից (որը տրամադրվելու է մի քանի ընկերի) ջեռմային էներգիան բազմաօրյակ ընկերի ԿՄ-երի կամ մասնավոր կառույցի միջոցով, ընկերի մուտքերում տեղակայված հաշվիչների հիման վրա, ջեռմային էներգիայի գնելու շարքերակը: Իրականացվելու է մեկ ծրագիր:
2. Գործող խմբային մեկ կաթսայասնից կամ կենտրոնական ջեռմային հանգույցը (ԿՀԳ) բազմաօրյակ ընկերի ԿՄ-երի կամ մասնավոր կառույցի միջոցով Երեւանի քաղաքում կառուցվող կառույցի միջոցով: Այս դեպքում խմբային ջեռուցող կաթսայասնից կամ ԿՀԳ-ն անվճար օգտագործման է տրվում ընկերի (ընկերի) ԿՄ-ին: Իրականացվելու է մեկ ծրագիր:
3. Բլոկային (մինչև երեք ընկեր տրամադրող) կաթսայասնից կամ ԿՀԳ-ի վերակառուցում կամ նոր կաթսայասնից կառուցում և Երեւանի քաղաքում բազմաօրյակ ընկերի ԿՄ-երի կամ մասնավոր կառույցի միջոցով: Գործող կաթսայասնից և ԿՀԳ-ի վերակառուցում կամ նոր կառուցում օգտագործման է տրվում ընկերի (ընկերի) ԿՄ-ին: Իրականացվելու են երկու-երեք ծրագիր:
4. Գազի բնակարանային վառարանների և (կամ) կաթսաների տեղակայման կազմակերպում բազմաօրյակ ընկերի ԿՄ-երի միջոցով՝ մեկական ծրագիր յուրաքանչյուրից:
5. Գազի բնակարանային վառարանների և (կամ) կաթսաների տեղակայման կազմակերպում բազմաօրյակ ընկերի առանձին բնակարանների սեփականատերերի համար՝ թվով չսառը ծրագիր (բնակարաններ):

ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության «Ջեռամատակարարման և բազմաբնակարան ընկերի կառավարման մարմիններին աջակցության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ղեկավարող հիմնարկը (ԾԻԳ) հրավիրում է բազմաօրյակ ընկերի ԿՄ-ներին, մասնավոր ընկերություններին և բազմաօրյակ ընկերի առանձին բնակարանների սեփականատերերին (Շահառուներ) մասնակցել ՓԾ-երի ընտրության մրցույթին, որը կիրականացվի Ծրագրի կառավարման խորհրդի կողմից հաստատված գնահատման չափանիշների համաձայն: ԾԻԳ-ի փորձագետները (ջեռմատեխնիկ-ինժեներ, շինարար-կոնստրուկտոր, սնտեսագետ, վարկային մասնագետ) լուրջապես են գործնական օգնություն ցուցաբերել ջեռուցման շարքերակների ընտրությանը, ծրագրերի նախնական արժեքների գնահատմանը և իրականացմանն առնչվող այլ հարցերում:

Մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ է ներկայացնել **Մասնակցության հայտ**, որի ձևը կարելի է ստանալ ԾԻԳ-ի գրասենյակից: Մրցույթային փաստաթղթերի փաթեթը (մասնակցության հայտ, ՓԾ-երի իրականացման հիմնարկությունները, գնահատման չափանիշները) կարելի է ստանալ ևս հայտը ներկայացնելու մինչև սույն թվականի հունիսի 15-ը:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել վերը նշված հեռախոսահամարներով:
Հեռ.՝ +374 (1) 545-148, 545-149 կամ +374 (9) 425-376
Ֆախս՝ +374 (1) 545-147
Էլ. փոստ՝ tsparm@intertel.am
«Ջեռամատակարարման և բազմաբնակարան ընկերի կառավարման մարմիններին աջակցության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ղեկավարող հիմնարկ Զ. Երեւան, Տիգրան Մեծի 4, 503 աշխատասենյակ